

Ukrainka

adres obiektu: Konstancin-Jeziorna, Batorego 16

data powstania: 1914

autorzy: Mikołaj i Tadeusz Totwiński

Willa zaprojektowana przez Mikołaja Totwińskiego, została zbudowana w 1914 r. na zlecenie rodziny Jurewiczów. Podczas wojny budynek pełnił funkcję pensjonatu prowadzonego przez Strzelczyka z Warszawy. Po wojnie willę nabyli Olga i Adolf Emerykowie.

Ukrainka. Zdjęcie Tomasz Myśluk, 2012 r.

Pensjonat znany był ze świetnej orientalnej kuchni, nad którą pieczę trzymała pochodząca z Grecji Olga, z domu Argherino. Po wybuchu rewolucji październikowej w Rosji w „Ukraine” zatrzymywało się wielu rosyjskich dygnitarzy, książąt, a także rosyjskich artystów m.in. słynny śpiewak operowy Fiodor Szalapin, traktując pensjonat jak azyl. W tym czasie „Ukrainka” stała się prawdziwym salonem kulturalnym. Mieszkała tu słynna śpiewaczka Mary Karnicka a częstymi gośćmi bywali przedstawiciele angielskiej dyplomacji i artyści m.in. Ludomir Różycki i Grzegorz Fitelberg.

Od 1934 r. w „Ukraine” mieszkał, wraz z żoną Astą z Heningsenów, Wacław Gąsiorowski. popularny w latach międzywojennych, a dziś już prawie zupełnie zapomniany pisarz, autor m.in. powieści „Pani Walewska”, „Szwolężerowie 1809 r.” i „Huragan”. Gąsiorowski od 1937 r. pełnił funkcje sołtysa Konstancina. W 1937 roku zamieszkała tu również Heddi Pate, postać barwna, słynąca z elegancji i ekscentrycznego stylu życia a także, szczególnie po wojnie, z działalności społecznej na rzecz odbudowy stolicy i działalności charytatywnej, której beneficjentami byli również mieszkańcy Konstancina.

„Ukrainka” to murowany z cegły, tynkowany, posadowiony na planie prostokąta, podpiwniczony, jednokondygnacyjny budynek z mieszkalnym poddaszem, pod mansardowym dachem, krytym dachówką ceramiczną, będący wariacją na temat barokowego dworu. Dawny pensjonat ma prostą bryłę o wspaniale wyważonych proporcjach. Wszystkie elewacje dekorowane są gzymsami i pilastrami. Elewacja frontowa jest dziewięcioosiowa w pierwszej kondygnacji i czteroosiowa w drugiej, z trójosiowym, dwukondygnacyjnym ryzalitem z płaskorzeźbą w szczycie budynku, przedstawiającą gryfy i maskę satyra. Przy elewacjach bocznych

znajdują się kolumnowe ganki. Niezniszczona w czasie wojny substancja zabytkowa została zachowana do dziś, jednak po wojnie budynek pensjonatu przejęty został pod przymusowy kwaterunek. W tym czasie w „Ukraine” mieszkał wnuk Adolfa Serwacego, Jerzy (1915–1976) wraz z żoną Zofią.. Budynek ulegał powolnemu zniszczeniu, wnętrza przekształceni. Obecnie w willi wciąż mieszkają kolejni przedstawiciele rodziny Emeryków, którzy starają się dbać o „Ukrainkę”. To na ich wniosek willa została wpisana do rejestru zabytków decyzją z 09.09.2009 pod nr. A-818.

Literatura:

Świątek T.W., Konstancin. Śladami ludzi i zabytków, Pruszków 2007

Lachowski T., Obrazy z przeszłości. Konstancin, Definition Design, 2008

Jaroszewski T.S., Od klasycyzmu do nowoczesności, Warszawa 1996

Oprac: Anna Gola i Michał Krasucki